

PROJEKAT ENTERIJERA CENTRA ZA KULTURU I TRADICIJU U NOVOM SADU
INTERIOR DESIGN PROJECT OF A CULTURE AND HERITAGE CENTER IN NOVI
SAD

Dunja Krstić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – ARHITEKTURA I URBANIZAM

Kratak sadržaj –Ovaj rad prikazuje koncipiranje i projektovanje kulturnog centra u Novom Sadu.

Ključne reči: Arhitektura, kultura, kulturni centar, nasleđe, objekti kulture

Abstract – This paper features a guide for conceiving and designing of the culture and heritage center in Novi Sad.

Keywords: Architecture, Culture, Culture center, heritage, cultural facilities

1. UVOD

Osnovna ideja projekta bila je da se gradu Novom Sadu pruži novi prostor centra za kulturu, ali u potpuno drugačijoj formi i razumevanju ove tipologije. Stvaranje ovakvog projekta nastalo je promišljenim ispitivanjima potreba i tendencija u gradu u polju kulture i umetnosti i kao takvo predstavljalo svojevrsan pokušaj da se folklorna scena smesti u novi dom kulture koji predstavlja centar održavanja tradicionalnih performativnih sadržaja u Novom Sadu.

Osnovni zadatak ovog istraživanja jeste sagledavanje kulturoloških, prostorno-programskih i tehničkih aspekata projektovanja enterijera kulturnih centara, uz osvrt na relevantne primere savremenih rešenja enterijera kulturnih ustanova.

Celokupno Projektnim zadatkom novog objekta predviđena je rekonstrukcija postojećeg objekta. Funkcionalni zahtevi pri izradi ovog projekta bili su specifični jer se radi o izgradnji objekta kulturne namene, što znači da se funkcionalne celine često ostavljaju arhitekti kao predmet slobodne interpretacije, naravno uz poštovanje osnovnih potreba objekta kulture u skladu sa definicijom njegovog delovanja. Prema novom projektu kulturnog centra, postojeća parcelacija je zadržana, a spratnost novog objekta je kao kod postojećeg objekta(P+1).

Celokupno istraživanje i sagledavanje navedenih aspekata sprovodi se u cilju nalaženja i uspostavljanja novih jedinstvenih formi i rešenja, koje će adekvatno odgovoriti na koncept postojećeg plana kulturne ustanove, te doprineti ispunjavanju zamišljenih ciljeva i pravilnog funkcionisanja centra za kulturu i tradiciju.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Marko Todorov, vanr. prof.

2. TEORIJSKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

U kontekstu istraživanja i razumevanja tipologije kulturnog centra ili uopšte bilo koje ustanove namenjene isključivo kulturnom i umetničkom delovanju, potrebno je osvrnuti se i na procese i zakonitosti koje dovode do stvaranja ovih arhitektonskih dela koja su čvrsto isprepletana sa samim fenomenom događaja koji se odvija u njemu.

Ovaj pojam prostor-događaja (event space) ustanovljen je 80-ih godina XX veka projektom parka La Vilet (Park de la Vilette) švajcarskog arhitekta Bernara Čumija.

Jedinstveni pristup ovom projektu stvorio je arhitektonsko delo koje spaja prirodu sa onim što je stvoreno ljudskim delovanjem, na takav način da postoji konstantna igra rekonfiguracije prostora i istraživanja novog.

Prostor aktivno uključuje posetioce u istraživanje i delovanje u okviru samog prostora, čime oni sami stvaraju atmosferu i sam arhitektonski okvir parka. Time je ustanovljeno razmišljanje koje prostor i događaj spaja u neraskidivu vezu i potvrđuje da arhitektonsko delo ne može da postoji bez samog događaja.

Ovakvo shvatanje prostora produbljuje sam smisao ustanove kulturnog centra, definišući ga kao mesto u kome učesnici obogaćuju, slave i spontano okupiraju prostor svojim delovanjem.

2.1. Tipološka klasifikacija

Kulturni centar predstavlja podgrupu koja pripada tipološkoj grupi objekata kulture. Tipološka grupa objekata kulture pripada tipološkoj vrsti javnih objekata.

2.2. Funkcionalno i programsko razmatranje

Programsko delovanje objekata kulturnih centara odvija se kroz književno, pozorišno, muzičko i likovno stvaralaštvo, insistiranjem na pravim umetničkim vrednostima, čime se vrši i obrazovna uloga kod mladih ljudi.

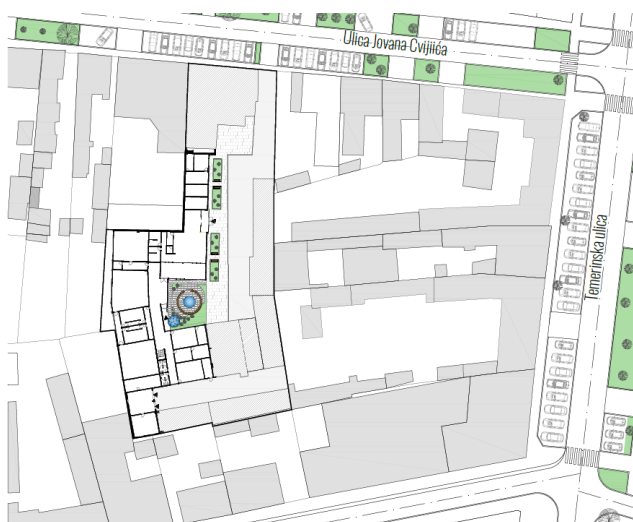
Funkcionalni zahtevi ove tipološke grupe nisu detaljno definisani standardima jer funkcija samog centra zavisi od vrste umetnosti na koju se kulturni centar koncentriše.

Dolazi se do zaključka da kulturni centar, pored scenskog prostora kao svog središta, treba posedovati i adekvatan program učenja, uvežbavanja i organizovanja javnih nastupa, kao i odgovarajuće funkcionalne celine koje su projektovane u skladu sa zakonima delovanja takvog programa

2.3. Analiza idejnog rešenja centra za kulturu i tradiciju u Novom Sadu

Iz analiza sprovedenih pre samog projektovanja objekta centra za kulturu i tradiciju, bilo je jasno da je na ovakvom području postojanje objekta ovakve tipologije više nego opravdano i potrebno, jer bi takva investicija objedinila kulturu sa sadašnjim namenama objekta na ovom prostoru.

Centar za kulturu i tradiciju je zamišljen kao prostor koji bogatu srpsku kulturu i tradiciju smešta u jednu funkcionalnu celinu, pri čemu se glavni akcenat stavlja na umetnost performativnog karaktera u ovom slučaju folklor. Shodno tome, kao centralni i najdominantniji element kulturnog centra izdvajaju se sale za ples, koje idejno i fizički predstavljaju srž projekta.

Slika 1. Lokacija centra za kulturu i tradiciju

3. ANALIZA ODABRANIH PRIMERA SAVREMENIH OBJEKATA KULTURE

3.1. Kriterijumi odabira

U okviru istraživačkog segmenta rada pristupa se metodi studije slučaja, u okviru koje se sprovodi i prikazuje analiza primera arhitektonskih dela čija su jedinstvena rešenja unutrašnjeg funkcionisanja i opremanja značajno doprinela istraživačkom procesu ovog rada.

Kroz studije slučaja se dolazi do prikaza mogućih rešenja problema, koji se mogu sresti a kroz korišćenje prostora dobijamo odgovor o uspešnosti realizacije projektantske ideje [1].

3.2. Analiza relevantnih primera

3.3. Zaključak studije slučaja

Navedene analize odabranih objekata pokazale su da je tema relevantna za koncipiranje i projektovanje tipologije kulturnog centra kao specifične vrste moguće identifikovati na primerima brojnih i različitih tipologija objekata i prostora kulture, te da sama tipologija koja je predmet projektantskog rada predstavlja neodređenu i otvorenu kategoriju.

Analiza izgrađenih objekata slične tipologije nastalih u različitim sredinama, u različito vreme, planiranih sa različitim namerama i ciljevima, ukazuje na veliko

bogatstvo i raznolikost kultura. Bez obzira na varijacije u potrebama od jednog do drugog objekta u odnosu na kontekste koji ih određuju, postoji niz zajedničkih karakteristika koje se mogu pronaći u analiziranim primerima.

4. PROJEKTANTSKI RAD – OPIS PROJEKTA ENTERIJERA

4.1 Konceptualizacija rešenja

Inicijalna ideja ustanove Centra za kulturu i tradiciju u Novom Sadu utemeljena je na shvatanju da ovaj prostor može da ljudima priliku da neguju i poštuju tradiciju i običaje u životu jednog naroda, njihov jezik i religiju, koji verovatno najpresudnije utiču na stvaranje i očuvanje etničkog identiteta zajednice.

Shodno svemu navedenom, projekat enterijera centra za kulturu i tradiciju integriše ideje i motive vezane za srpsku kulturu, mitologiju i religiju, te se u čitavom objektu mogu pronaći reference na tradicionalne motive koji su obrađeni i uvedeni u enterijer na moderan način i znatno utiču na specifičnu atmosferu unutar objekta.

Stoga smatram da je potrebno u kratkim crtama pojasniti elemente koji su u velikoj meri bili inspiracija, koji su deifinisali prostor, naglašeni u okviru prostorne organizacije, materijalizacije i samog karaktera osvetljenja.

Motiv koji je bio velika inspiracija jesu mitološka bičavile. Lik vile ima više direktnih veza sa ovim objektom, pre svega osnovna funkcija vila i njihovo glavno zanimanje jeste igranje u kolu. Lik vile sazdan je od elemenata misterije i brojnih funkcija. Vila je večno mlada, lepa u belu tanku haljinu obučena i dugačke, niz leđa i prsi raspuštene kose. Prema verovanjima, izvor njene moći je u njenoj kosi. Vile iz naše narodne književnosti vole tkanje, rađaju se iz biljaka i drveća i žive u njima ili oko njih. Vila se može se preobražavati i u različite životinje, često jaše na konju ili jelenu, po narodnim verovanjima vile se okupljaju u blizini vode. Postoji i danas još kult vilama kao čuvaricama izvora, jedan broj mitologa iznosi pretpostavku da svako ko se na kakvom neobičnom izvoru umije ili napije vode, mora baciti u izvor metalni novčić. Naši mitolozi smatraju su vile bile i ostale mitske predstavnice srpskog naroda [2].

Analizom samog arhitektonskog prostora mogu se pronaći brojne reference na vile, preko materijalizacije do same misteriozne atmosfere predprostora objekta. Moglo bi se čak reći da su vile kao neisrcpna inspiracija postale lajtmotiv ovog objekta.

Drugi bitan motiv koji je poslužio kao inspiracija jeste kamen. Kamen u našoj religiji ima naročiti kulturni karakter i služi u mnogim obredima i magijskim radnjama, i to prirodni neobrađen kamen većeg oblika-kamen stanac, gomila kamenova u određenom međuodnosu.

U kamenu se zamišlja sedište, stan kakvog višeg bića a neki etnolozi smatraju da određeni čin provlačenja kroz rupu u kamenu predstavlja verovanje u regeneraciju posredstvom ženskog kosmičkog principa, te je upravo tom motivu posvećen određen deo prostora u okviru dvorišta.

4.2 Prostorna organizacija

Fizička manifestacija konceptualnog rešenja enterijera očituje se u prostornoj organizaciji koja podržava ideju podele kulturno-umetničkih aktivnosti na dve fizičke celine: privatnu zonu stvaranja i javnu zonu očuvanja.

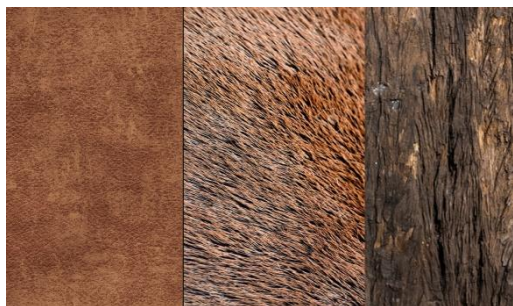
Prostorna organizacija sa svojim karakteristikama ima za cilj kreiranje takve arhitektonske platforme koja bi podstakla kreativne kulturne i umetničke aktivnosti i omogućila posetiocima da i sami učestvuju u njima i budu deo stvaranja programa centra.

Osim konkretno definisanih prostornih okvira sa jasnim funkcijama i namenama (tehnički blok, sale za ples, orkestarska sala, horska sala, sanitarni čvorovi i dr.), akcenat je stavljen i na one segmente prostora koji postaju potencijalna mesta istraživanja njegove kreativne upotrebe, prostori koji su predodređeni za razne radionice muzičkog i scenskog karaktera, radionice opipljivih artefakta kulture, prostori za izložbe i prezentacije, ali i zone za odmor i relaksaciju.

4.3 Konstrukcija i materijalizacija

Konstrukcija | S obzirom na prostorne zahteve programskih rešenja projekta koja u velikoj meri zahtevaju velike otvorene prostore koji su podložni promenama i prilagođavanju raznim sadržajima i događajima tokom vremena, kao najbolje rešenje konstrukcije objekta podrazumeva se čelična skeletna konstrukcija.

Materijalizacija | Sam koncept na kojem objekat osnovan u velikoj meri uticao je na definisanje materijalizacije enterijera, stoga materijali koji se savršeno uklapaju u enterijer jesu prirodni tradicionalni, materijali kao što je drvo, kamen, zemlja, čerpić, koža i sl. Koji će svojim karakteristikama doprineti karakterističnoj atmosferi enterijera.

Slika 2. primeri tekstura materijala

4.4 Rešenje rasvete

Budući da objekat centra za kulturu i tradiciju definiše raznovrsnost sadržaja i ambijenata, u skladu sa tim moralo se pristupiti i rešavanju osvetljenja takvog polivalentnog prostora. Osnovni vid rasvete u čitavom objektu predstavlja ambijentalno osvetljenje, koje naglašava karakteristike enterijera u smislu dimenzije i materijalizacije, te obezbeđuje dovoljan nivo osvetljenja bez bljeska. Akcentovano osvetljenje planirano je u pojedinim zonama, kao što je izložbeni prostor i ugostiteljski prostor. U zonama koje su namenjene radu i aktivnom uvežbavanju i stvaranju, planirano je radno osvetljenje koje poboljšava uslove za rad i učenje.

Slika 3. Specifčno ambijentalno osvetljenje

4.5 Mobilijar

Vodeći računa o prirodi događaja koji se odvijaju u projektovanom prostoru, identifikovana je potreba za fleksibilnošću dispozicije elemenata enterijera i tako postignut adekvatan odabir konkretnih elemenata mobilijara.

Komadi nameštaja koji su korišćeni u enterijeru predstavljaju svetski poznata dizajnerska dela poznatih arhitekata i uklapaju se svojom formom, materijalizacijom, kao i izborom boja, u enterijer centra za kulturu i tradiciju.

Slika 4. Stolica Moroso, Biknit
Korišćena u ugostiteljskim prostorima

5. ZAKLJUČAK

Vodeći računa o prirodi događaja koji se odvijaju u cilju postizanja adekvatnog funkcionisanja i formiranja karakterističnog identiteta jednog prostora, potrebno je pažljivo i promišljeno pristupiti odabiru elemenata i detalja u samom enterijeru.

Ovaj projektantski korak predstavlja u jednu ruku samu finalizaciju ideje projekta, ali se uprkos toj činjenici njemu treba pristupiti sa jednakom posvećenošću i pažnjom prema detaljima, kao i bilo kom drugom segmentu planiranja arhitektonskih celina.

U slučaju centra za kulturu i tradiciju, poseban predmet istraživanja u celokupnom procesu predstavljalo je detaljno proučavanje tradicionalnih građevinskih materijala, srpske mitologije, običaja, načina oblačenja i ponašanja, važno je spomenuti da su na istraživanje u velikoj meri uticali i uslovi i odnosi u enterijerima postojećih i priznatih rešenja objekata kulturne namene, baletskih škola kao i drugih srodnih tipologija.

Proces rada rezultovao je postavljanjem plana fleksibilnog unutrašnjeg prostora za ovaj objekat kulture, koji uključuje smisljena rešenja materijalizacije, dispozicije i slojeva osvetljenja, kao i promišljen odabir odgovarajućeg mobilijara, kako bi se u prostoru centra za kulturu i tradiciju stvorila inspirativna i kreativna atmosfera.

6. LITERATURA

- [1] Igor Maraš, Transformacije gradskog bloka i tranzicioni prostori u 20. i početkom 21. veka – *ideali i ideje o gradu* (Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, 2014.)
- [2] Sreten Petrović. „*Srpska mitologija u verovanju, običajima i ritualu*“, 2015.

Kratka biografija:

Dunja Krstić rođena je u Vukovaru 1993. god. Osnovne studije na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitektura i urbanizam završila je 2017. Godine. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitektura i urbanizam – Projekat enterijera centra za kulturu i tradiciju u Novom Sadu odbranila je 2019. god.